

Ószövetségi hangszerek

Már a legrégebbi időkben is tudták, hogy az ember Istennel való kapcsolatában nem foglalható minden szavakba. A hangszerek is tudnak beszélni.

3. oldal

A férfi és az anyaság

Miképpen viszonyul a férj a feleségéhez úgy, mint gyermekei édesanyjához? Mint olyan sok mindent az életben, ezt is meg kell és meg is lehet tanulni.

4. oldal

Református zenei kalendárium

Az egyházi zene, az egyházi énekítés szelíden és dallamosan, de helyet, figyelmet és mindenek előtt szolgálót kér az istentiszteletek alkalmain.

5. oldal

HARANGSZÓ

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYÜLEKEZETI LAPJA • 2014. MÁJUS XXV. ÉVFOLYAM 9. SZÁM

AZ ÉN DALLAMOM

Jó dolog autóbuszal közlekedni. A rohanó világban legalább ott rá van kényszerítve az ember arra, hogy leüljön és pihenjen, ha van hely, vagy álljon és gondolkodjon. Ha pedig lekipásztorról van szó, sok információval lehet gazdagabb gyülekezete életkörüzetéről, már akkor is, hogy ha csak hallgat. Mert, ugye, ha hallgatni arany, akkor hallgatóni kincs! Egyik vasárnap délután utaztam vissza szolgálati helyemre, kényelembe helyeztem magam, becsuktam a szemem, és gondoltam, elmélázok pár percre. Szinte az egész busz tele volt olyan emberekkel, akik különböző felekezetei istentiszteletekről jöttek, vagy éppen oda tartottak. Nagyon jó érzés volt az, hogy bárhova figyeltem, Istenről, egyházzal beszéltek. Nekem itt már meg sem kell szólalnom, mosolyogtam meg a helyzetet. Hátam mögött egy roma közösség tagjai, két férfi és egy nő tartott az egyik neoprotestáns összejövetelre. Kisujjából rázta az egyik a bibliai idézeteket, én pedig, továbbra is csukott szemmel, ellenőriztem és kikapáltam a helyesen idézett bibliai lókusokat. A bizonyágtételek sokasága mellett, amikor a másik férfi is megszólalt, elhangzott egy-két személyes csodatörténet is, amit úgy hittem, nem tisztem elítélni, sőt azt gondoltam, az idézett látomásokról: bárcsak igazak lennének. A hihetetlen karizmával magyarázó két férfi után szelíden, de lelkesen megszólalt az asszony is. (2. oldal)

AZ ÉNEKLŐ EGYHÁZ

Miért énekel az Egyház? Urát megölték, követőit üldözték, tagjait kivégezték. Az Egyház mindig ellenállást, idegenkedést és megvetést kapott ebben a világban. Az Egyház útja végig tele van kísértésekkel. A hatalom legalább annyiszor megkísértette, mint a csüggedő lemondás, a beletörődés. Hogy tud énekelni egy szenvedések, gyötrelmek, kísértések között élő közösség? Vagy talán

éppen éneklése van neki fegyverként a világgal és sötét hatalmaival szemben? Feljegyeztetett, hogy a római arénákban máglyán elégetett hitvalló eleink zoltárokát énekeltek haldoklásuk pillanataiban. Az ének, a zene harmóniája, Isten dicsőítésének dallama erős fegyver Isten gyermekeinek kezében. A zavar és sötétség ellen csak harmóniával és világossággal lehet harcolni.

AZ ÉN DALLAMOM

(folytatás az első oldalról)

Az asszony is próbálta elmagyarázni élményét, amiről teljesen meg volt győződve, hogy az Úr tette azt vele. Már közel voltunk az állomáshoz, ahol le kellett szállnom, de még hallottam, hogyan rivallt rá szerencsétlen nőszemélyre a két férfi. Ugyanis azt, amit az asszony látni vélt, alaposan meg kell vizsgálni, mert lehet, hogy a Sátántól van! Amit ők mondtak, az biztos, hogy isteni eredetű, de amit a másik, az át kell menjen a próbán. Csak az a jó, amit én látok és teszek!

Mondanom sem kell, hogy megvolt a délutáni igehirdetés egyik fő üzenete, mert az éppen akkorra kirendelt napi igeszakasz ez volt: „Ne ítéltetek, hogy ne ítéltessetek!” (Mt 7,1) és „Ne adjátok azt, a mi szent, az ebeknek, se gyöngyeiteket ne hányjátok a disznók elé, hogy meg ne tapossák azokat lábaikkal, és néktek fordulván, meg ne szaggassanak titeket” (Mt 7,6). Azaz, ha megtért keresztyénként ítélezünk, azzal Istentől kapott gyöngyeinket a disznók elé vetjük. Az utóbbi ígét sem véletlenül éppen ott és akkor mondja az Úr Jézus.

Mi vezet abhoz, hogy éppen megtért emberek elítélően viszonyulnak az általában nem megtértnek vélt személyekhez? Megítélni szükséges, de elítélni nem a mi dolgunk. Mi az oka annak, hogy ha én a liberalizmusból, a konzervativizmusból, a szocializmusból (és sorolhatnám még a gondolkodásmódokat) a jót próbálom alkalmazni, akkor ideológiai hajléktalanok tartanak? És mi az oka annak, hogy, ha én egy dicsőítésben, keresztyén kömnyűzenében hallom meg Isten szavát, és abban érzem jól magam, van ellenvélemény is: márpedig azt meg kell vizsgálni, sőt helytelen, amit cselekszem. Vagy, ha éppen a klasszikus, hagyományos zenét, az évszázadokon csiszolódott egyházi éneket szeretem, akkor marádnak tartanak. Ha valaki, az Ige alapján, meg tudja nekem mondani, hogy milyen zenét szeret az Isten, annak fizetek, bármit is kérjen!

Olyan jó volna, ha munkánk, szolgálatunk nagy részét nem azzal töltenénk el, hogy kritikusán kottázzuk a másik énekét, dallamát. A közös éneklés az, ami szükséges, de nem mindegy, hogy milyen indulattal. Az az indulat legyen bennünk, mely volt a Krisztus Jézusban is! Az egyház éneke akkor szép, ha abban sokféle hang van, a hangok harmóniában vannak, és mind Istent dicséri.

RÁCZ ERVIN

ÉNEKELD TE TOVÁBB!

„Dicsérjétek az Urat! ... Minden lélek dicsérje az Urat! Dicsérjétek az Urat!” (Zsolt 150,1.6)

A Zsoltárok könyvének utolsó darabja a 150. zsoltár. Lehetne tovább húzni, halasztani, énekelni még, s kell is, de nem ott és nem akkor, mert egyszer minden véget ér... egy jó könyv, egy szép történet, még a földi élet is, telik minden, közelít a vég felé.

A zsoltárirók befejezik a munkát tehát, de ránk hagyják, hogy énekeljük, imádkozzuk a leírt soraikat, s az utolsó zsoltárban elmondják azt, amit tudni kell neked is: minden lélek dicsérje az Urat! Dicsérje, Dicsőitse, Áldja, Ma-

gasztalja, Imádja a Teremtő Istent, a Mindenható Urat, az Örökkévalót. Te és én, és mindazok, akik előttünk voltak és majd utánunk következnek...

Sajnos, az ember, a lélek gyakorta mást tesz: dicséri a másik borát, lovát, dicsőíti saját magát, áldja a szerencsését, magasztalja a királyt, imádja a gyermekét, unokáját, más feleségét, s még sorolhatnám.

Kívánom, veletek ez ne így legyen, hanem dicsérjétek az Atyát, aki Fiában emberré lett, és életét adta értetek!

JOBB DOMOKOS

TÁBITA

„Joppében pedig vala egy nőtanítvány, név szerint Tábita, mely megmagyarázva Dorkásnak, azaz zergének mondatik: ez gazdag vala jó cselekedetekben és alamizsnákban, melyeket osztogatott.” (ApCsel 9,36)

Tábita fölötté áll valamennyi bibliai nőalaknak: ő volt az egyetlen, akit az Ige „tanítvány-nak” nevez az asszonyok közül. Tanítvány volt, Jézus Krisztus követője, és ez határozta meg az életét. Mielőtt követte volna, szívébe fogadta az Úr Jézust, aki Megváltója, Ura lett. Elfogadta Üdvözítőjének. Házasság és anyaság nem jutottak neki osztályrészüil, hitét továbbadta, és másoknak szolgált.

Az igazi hit cselekedetekben nyilvánul meg. Aki az Úr Jézust követi, átveszi Tőle az emberek iránti szeretet is. Aktív, cselekvővé lesz, és mindent megtesz azért, hogy élete tartalmas legyen. Tábita szeretete sokak szívében támasztott vizont szeretetet. A lelkiileg szabad ember boldog ember, és másokat is tud boldogítani!

Tábita megbetegszik és meghal. Pétert hívják el hozzá, akiről úgy tudták, Jézus Krisztus által hatalmas jeleket képes tenni. Péter feltámasztja Tábitát, és az emberek felismerik, hogy Isten maga tette ezt a csodát. Az emberek elkezdik keresni Istent.

Ma már az egész világon mindenfelé vannak Tábita-egyesületek, köztük egy nagy, nemzetközi szervezet, akik mind e mai napig inségesek millióit ruházzák fel és támogatják.

És ki tudná megszámolni azokat a nőket, akiket Tábita példája indított szolgálatra? Legyünk mi is ilyen tanítványok, akik az evangélium hirdetését cselekedetek által valósítjuk meg, miként ő tette! Legyünk ilyen nő és férfi tanítványok!

Ezzel a történettel kívánok Anyák Napja alkalmából áldást nőtestvéreim életére, kiknek legfontosabb és legszebb küldetése Isten szeretetét szétosztani.

NAGY ERIKA

ÓSZÖVETSÉGI HANGSZEREK

Az Ószövetségben több helyen olvassuk arról, hogy mennyire fontos szerepet játszott Izrael istentiszteletében az éneklés, a tánc, és ezek hangszerekes kísérete.

VAN, AMI NEM ELMONDHATÓ SZÓBAN

A közel-keleti mediterrán népek kultúráját és vidám alaptermészetét alapul véve nem meglepő ez a bibliai tényállás. Bár a templomi liturgia szerves részét képezte a hangszerekes éneklés, mégis szegényes bibliai leírás maradt fenn azokról. A kor legegyszerűbb, és talán ezért legnépszerűbb hangszere a kézi dob lehetett, melyet elsősorban asszonyok vagy leányok szóltattak meg, bár férfiak is használhatták. Mirjám ezzel a hangszerezzel kísérte Mózes hálaénekét (2Móz 15,20), de Dávid is dobbal és táncsal dicsőítette Istent a frígláda Jeruzsálembe viteléért (2Sám 6).

A cintányér megszólalása az istentiszteleti alkalom elmaradhatatlan része volt, ugyanis

ezzel keltették fel Isten figyelmét a nép áldozatára. A liturgiai öltözet részeként a palást szegélyére aranycsengettyüket kellett erősíteni, melyek kellemes hangja mindig pontosan jelezte, hogy a főpap éppen hol tartózkodik, de halk csilingelésével soha nem zavarta meg az istentisztelet menetét. Egyes kutatók szerint ennek korábbról származó, misztikus szerepe is volt, hiszen a küszöb alatt lakozó, ártó szándékú démonok elriasztását is szolgálta.

Léteztek fémcengős csörgőhangszerek, birkabéltől készített húros lírák, amelyek a mai fémhúros gitárok ősei lehetnek, de előszeretettel használtak lantot, citerát, cimbalmot és tízhúrú hárfát is, amelyet például Dávid is használhatott Saul idegeinek zeneterápiás nyugtatására.

A fúvós hangszerek közül a nádfuvola és a síp volt a legelterjedtebb, amellyel a vidámságnak és a jókedvnek adtak hangot, de ezzel siratták el a halottakat is. A templomi trombitákat ezüstműből készítették, hogy érces hangon zengjenek vele dalt az Úrnak, de létezett koszarvból vagy a kőszáli kecske szarvából készített tekervényes zeneszerszám is, mely mély hangjával nemcsak a templom falait, de az emberi szíveket is megremegtetette.

Már az Ószövetség gyülekezete is tudta és érezte, hogy szóban nem minden mondható el, szükség van hangszere, zenére, éneklésre is Isten dicsőítéséhez.

TOKÁR SÁNDOR

A II. HELVÉT HITVALLÁS

A Heidelbergi Káté létrejöttében megkerülhetetlennek bizonyult III. (Kegyess) Frigyes pfalzi választófejedelem, aki 2 évvel a Heidelbergi Káté első kiadása után erkölcsi támogatásért fordult a külföldi hittestvérekhez.

A megkeresett testvéregyházak sorában szerepelt Zürich is, ahol Henrik Bullinger volt a lelkipásztor. Bullinger feleletként elküldte Heidelbergbe az ő személyes hitvallását, amelyből közösségi hitvallás lett!

Bullinger hitvallását 1566-ban nyomtatták ki Zürichben – majd Bazel kivételével – valamennyi svájci egyház aláírta. A hitvallás rövid időn belül egyetemes református hitvallás lett.

Az aláírók között ott voltak a magyar reformátusok is. Az 1567. február

24–26-i debreceni zsinaton fogadták el a Helvetica-t, de elfogadták Angliában, Lengyelországban és Ausztriában is, valamint irányadóknak tartották a franciaországi, hollandiai és cseh atyafiak is.

Tartalma és felépítése a következő gondolatcsoportok szerint történik: a Kijelentés, a Szentháromság, az Atya Isten műve, a Fiú Isten műve, a Szentlélek Isten műve.

Essék néhány szó Bullinger életrajzáról is. 1504. július 18-án születik Bremgartenben. Iskoláit szülőfalujában, majd Emmerichben, egyetemi tanulmányait Kölnben végzi. Itt ismerkedik meg Luther írásaival, az egyházatyák és a Biblia tanításával. 1522-ben magiszteri címet szerez a szabad művészetekből, de teológiai főiskolát soha nem látogatott.

1523-tól iskolamester Kappelban, ahol munkaközösségbe kerül Ulrich Zwinglivel. 1528-ban Hausenben lelkipásztor, majd 1531-től 1575-ig Zwingli örökében szolgál a zürichi gyülekezetben.

Bullinger szolgálatának és teológiai gondolkodásának középpontjában a Szentírás iránti szeretet és a Bibliához való hűség állt. Ennek megfelelően szeretve építi és építve szereti az embert, írásaiban és hitvallásában minden sorát áthatja az evangéliumi hit. (Folytatása következik)

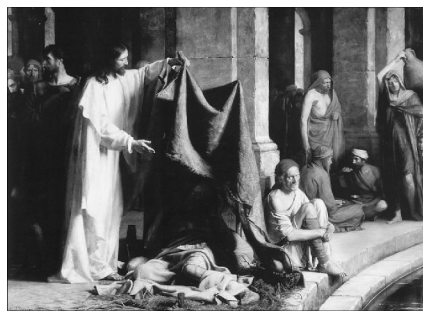
KÉREKES JÓZSEF

BIZONYÁGTÉTEL VAGY BESÚGÁS?

Jeruzsálembe érkezett Jézus egy ünnepen. A Juh-kapunál tért be a szent városba, ahol a Bethesda-tava mellett vitt az útja. Egy 60x100 méteres medence volt ez, ami részint az esővizet fogta fel, részint egy időszakos forrás táplálta.

Öt oszlopokra épített csarnok tette széppé és lakályossá, mert beteg emberek várokoztak a tó partján arra, hogy felbugyogjon a forrás vize. Úgy gondolták, hogy angyal mozgatja meg a vizet, és aki ekkor elsőnek beledől, az bármilyen betegségéből meggyógyul.

Jézus egy beteg emberre lett figyelmes, aki nyomorúságos vackán feküdt. Megtudta az Úr, hogy ez az ember 38 éve betegen fekszik a tó partján, és hiába várja, hogy elsőnek léphessen annak gyógyító vizébe, amikor az felbugyog. Odament ehhez az emberhez, és megkérdezte tőle: „Szeretnél-e meggyógyulni?” A beteg így válaszolt neki: „Uram, nincs emberem, hogy amint felkavarodik a víz, beemeljen a tóba: amíg én megyek, más lép be előttem”. Jézus azt mondta neki: „Kelj fel, vedd az ágyadat és járj!” És azonnal egészséges lett az az ember, felvette az ágyát és járt. Aznap pedig szombat volt.” (Jn 5,7-9)

Törvénytisztelő zsidók vonták kérdőre a meggyógyított embert, hogy miért szegi meg a szombati munkatiltalmat azzal, hogy az ágyát viszi, mire az azzal védekezett, hogy aki meggyógyította, az mondta neki, hogy vegye fel ágyát, és járjon, de hogy ki az, azt nem tudta. A templomban ismét találkozott Jézus a gyógyult beteggel, és intette, hogy többé ne vétkezék, nehogy valami rosszabb történjék vele. Mire „elment ez az ember, és megmondta a zsidóknak, hogy Jézus az, aki meggyógyította.” Bizonyosságot tett? Beárulta? Minden tiszta a tisztának, mondja a Szentírás.

DR. CSOHÁNY JÁNOS

CSALÁDI ÖSSZHANGZAT

„Teljes lelki élet nincs zene nélkül. Vannak a léleknek olyan régiói, melyekbe csak a zene világít be. A zene rendeltetése: belső világunk jobb megismerése, felvirágozása és kiteljesedése.” (Kodály Zoltán)

Űi a családot, és hallgatja, hogyan a gyermek zenél. Jól esik hallgatni. Büszkeséggel tölt el, megnyugtat, gyógyít, felszabadít, megmagyarázhatatlan és jótékony erővel tölt el. Felemelő és minden rendetlenséget a helyére tevő élmény, még ha a legegyszerűbb dallamokat is, de együtt éneklünk a családdal.

A zene az emberi világ részeként jelenik meg, és minden alkotóelemével az emberi léthez kapcsolódik. Nagyon ősi

MEGTANT A SZÍVVEL LÁTNÍ

ösztöne az embernek, hogy zenében fejezze ki magát, zenei hangokba foglalja azon érzéseit, melyeket szavakban ki sem tudna, vagy ki sem merne mondani.

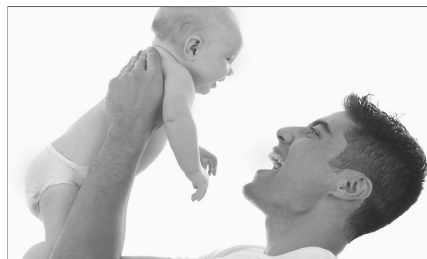
A zenei nevelésnek alapvető szerepe van a szocializációban és a személyiségformálódásában. Az együtt zenélés és éneklés során összehangolódik az egy csoportba tartozó emberek viselkedése. Egy, a zenei tagozatos és a normál tanterv szerint haladó diákok különböző területeken mutatkozó teljesítményeit összehasonlító vizsgálat során kiderült, hogy szinte kivétel nélkül a zenei tagozatosak értek el jobb eredményeket. Továbbá a zenei tagozatra járó gyermekeknél fejlettebb volt a kreativitás, nagyobb emocionális érzékenységet, mélyebb élményfeldolgozást, valamint nagyobb belső kontrollt igazoltak az eredmények.

Mindezek mellett az egyiptomi gyógy módok emlékét őrző Ebers-papirusz vagy a görög-római mitológia is említést tesz a zene gyógyító hatásáról. De az Ószövetség is leírja, hogy Dávid hárfajátéka miképpen gyógyítja meg Sault (1Sám 16,14-23). Gyógyítsuk egymást közös énekléssel, zenehallgatással. Nem a tökéletes hangzás, hanem az egymással való harmónia számít. Hisz ez mutat rá a „közös hang” megtalálására.

GHITEA-SZABÓ JÓZSEF-LEVENTE

AHOGY EGY FÉRFI AZ ANYASÁGGAL SZEMBESÜL

Bár igen fontos, ahogy a férfi az anyasággal szembesül, nagyon keveset beszélünk róla. Pedig az anyaság éppen úgy tartozik a férfira, az édesapára is, mint az anyára.

Kiindulhatunk abból, hogy gyermekként szerencsés esetben minden férfi megéli az anyai szeretetet, de az sem kizárt, hogy a leendő feleségében is az anyját keresi. Azonban felnőtt férfiként, házasként szembesülni az anyasággal valami egészen mást jelent.

Amikor egy férj és feleség gyermeket vállal, a várandósság idején még nem igazán tudatosul, hogy mit jelent az anyaság, mert azt csak megtapasztalni lehet. Még akkor is csak valami távolabbi dologként érzékelik, amikor a gyermek az anyaméhben megmoccan, s ezt az örvendező leendő szülők ámulattal érzékelik, büszkén mondogatják.

A gyermeket váró nő még nem anya. Isten azonban úgy gondolta, kilenc hónap bőségesen elég, hogy erre a „tisztásra” felkészüljön. Ez a kilenc hónap nagyon sok mindent elárul az édesanya viszonyulásáról leendő gyermekéhez. Még magyar nyelvünk is árnyalja ezt az érzést: egy nő lehet terhes, viselő, várandós vagy áldott állapotban lévő!

Nem titok, bizony nagy változáson megy keresztül az áldott állapotban levő nő az anyaságig. S ez a férfi, férje szeme előtt zajlik. Amikor Isten áldása, a kisbaba világra jön, vele együtt megszületik ezen a földkerekségen egy anya is! És bár mi, nők, fel sem fogjuk, vagy elfelejtjük, de életünk legszebb és legönzvetlenebb ajándéka, amit végül is a férjunktől kapunk, az az anyaság öröme. Egy olyan érzést, amit egy férfi soha nem élhet át, amit még képzeletben sem tud megélni. De ajándékba tud adni!

Köztudott, mennyire fontos az anya-csecsemő közötti viszony, amely már a fogantatástól kialakul. Ezt hívjuk őskapcsolatnak, és ennek minősége pótolhatatlan a baba fejlődésére nézve. A legbiztonságosabb hely a földkerekségen a gyerekeknek az anyja méhe, majd az anyja öle. Ahhoz, hogy ez létrejöhessen, a férfinak rendkívül fontos szerepe van. Mert a férfi segíthet megvédeni az anyát és a csecsemőt bármittől, ami megzavarhatná kettejük kötelékét. Azt a köteléket, ami elengedhetetlen az anya-csecsemő közti kapcsolatban, ami a gyermekgondozás lényege és valója.

És egy harmadik dolog, amire felhívnam a figyelmet. Tudjuk, hogy az apa szerepe más a gyerek életében, és ennek így is kell lennie, de egy férfi is válhat „jó anyává” egy adott időre. Például azzal, hogy felmenti feleségét a napi huszonnégy órás műszakból, amikor az elfárad, kimerül, kis pihenésre vágyik.

Hálát adok, hogy Isten tervében az anyaság úgy nyeri el értelmét, hogy abban a férfinak is ugyanolyan fontos szerep jut, mint nekünk, nőknek.

ORBÁN NOÉMI, CSALÁDTERAPEUTA

EGY ÉNEKLŐ CSALÁD SIKERE

Az éneklő családok közt is egyedülálló a Magyarországon, Eger városában élő Family Singers nevű családi kórus.

Mint az orgonasípok, úgy sorakoznak a családtagok. A komolyzenétől az igényes könnyűzenéig, széles skálán mozog a repertoárjuk. Az együtttest két nővér, egyikük férje, és a gyermekeik alkotják.

Néhány hazai fellépés után hirtelen egy nemzetközi versenyen találták magukat, ahol a vegyes karok kategóriájában elnyerték az aranyserleget, illetve egy oklevelet. Érdekes megjegyezni, hogy a gyermekek a zene mellett az iskolai tantárgyversenyeken is jeleskednek. Van közöttük, aki matematikából, biológiából, magyarból ér el kiemelkedő eredményt. A zenetanulás tehát nem vesz el időt más tárgyaktól, sőt.

A zene a szülőknek is segít a nevelésben, mivel kiegyensúlyozottá tesz. És nem utolsósorban nagyszerű közös élményt ajándékozik a

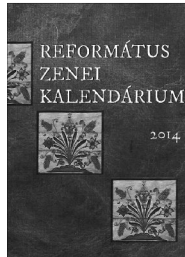
CSALÁDI HARMÓNIA

családnak. Már óvodás kortól fejleszhető a gyermekek zenei érzéke, hallása. A kisebbeket fokozatosan tanácsos bevezetni a muzsika világába. Az a legjobb, ha előbb Mozart, Vivaldi, Haydn egyszerűbb műveit hallgattatjuk velük. Mozart zenéje, egyes kutatók szerint különösen jó hatással van már a magzatra is, sőt kutatások szerint növeli a gyermekek intelligenciáját és térbeli látását is.

De attól még nem lesz okosabb a gyermek, ha nem tanul, csak Mozartot hallgat.

REFORMÁTUS ZENEI KALENDÁRIUM – 2014

Megszokott alkalom egy könyvbemutató a mai világban, ahol pusztán pénzfüggő a könyvkiadás, semmi más akadály a könyvek megjelenésének nincs. De felkapja a fejét az ember, ha egy különleges kiadvány jelenik meg.

Így esett, hogy a nagyváradi Lorántffy Központ múzeumtermében március 19-én bemutatóra került az Orosz Otília Valéria által szerkesztett *Református zenei kalendárium – 2014* című kiadvány. Hasonló összeállítás még nem jelent meg az egyházkerületünkben, tudomásunk szerint más egyházkerületben sem.

Az utóbbi esztendőben egyre átfogóbban és széles szakmai vitákban került teretükre a gyülekezeti, azaz liturgikus, valamint református kóruséneklésünk zenei forrása, repertoárja és minőségi előadása. Ennek eredménye, vagy írott összefoglalása ritkán került a gyülekezeti tagok elé. Ezzel a kötettel viszont változik az egyházunk zenei képe, olvashatóvá válik az ismeret az egyházunkban zajló zenei eseményekről és tudományos munkáról.

Orosz Otília Valéria arra vállalkozott, hogy összegyűjti az egyházmegeinkben történt egyházzenei események, találkozókat sajtóban már megjelent beszámolóit az elmúlt esztendőből. Három egyházmeget kivéve, min-

denütt élénk zenei élet folyik, köszönhetően az egyre képzetesebb kántoroknak.

A könyv bevezetőjében a szerkesztő hangsúlyozza, hogy a kiadvány egyik célja a gyülekezetekben történő nélkülözhetetlen zenei nevelés elősegítése. Valóban, a kötet egyik kimagasló érdeme az a kottaanyag, melyet a szerkesztő a gyülekezetek kórusainak figyelmébe ajánl Gyülekezeti énekiskola címmel. Egyházzunk különös figyelmet szentel a kántor-továbbképzőknek is. A kántori szolgálat sajátos megbecsülését jelenti az a tény, hogy a közelmúltban megtartotta egyházunk az első kántor-szentelést. Az egyházkerületünkben szolgáló kántorok további megtisztelését szolgálja a könyv befejező részében közölt név- és címtárunk.

Ugyanakkor növeli a kötet értékét az a néhány zenei tanulmány, melyet az 1996-os énekeskönyv bevezetésének kerületi tapasztalatairól, Szenci Molnár Albert zoltárfordítóról, Máthé János és Berkesi Sándor zenetudósokról, valamint a Nagyvárad-Réti Egyházközség zeneóvodájáról írtak.

A könyv kiváló grafikai kivitelezése a kolozsvári Misztótfalusi Kis Miklós nyomda érdeme. Az úttörő kiadványért pedig csak gratulálni lehet a kezdeményező-szerkesztőnek, Orosz Otília Valéria egyházkerületi zenei előadónak. Jó gazdája van az egyházzenenek a Királyhágómelléken.

VERES KOVÁCS ATTILA

PRESBITEREK A SZERETETSZOLGÁLATBAN

A Szatmári Református Egyházmege Presbiteri Szövetsége tizennegyedik alkalommal Sárközújfalokon rendezte meg konferenciáját, amelyen húsz Szatmári megei gyülekezet több mint száz presbiter volt jelen.

A konferenciát Nagy Erika házigazda lelkipásztor szolgálata nyitotta meg, amit Kovács Sándor esperes köszöntése és bátorítása követett. Csűry Miklós egyházmegei főgondnok a tőle megszokott tüsszel buzditotta presbiterársait a szolgálatra, majd László Kálmán, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Presbiteri Szövetségének elnöke fejezte ki örömét köszöntésében, hogy jelen lehet a konferencián.

Tatár Miklós EMPSz elnök, szervező is szólt az egybegyűltekhez a prédikációban is megfogalmazott üzenettel és az esemény motójával: „Láttassék meg a te műved a te szolgálodon!” (Zsolt 90,16) Az első előadást Király Lajos egyházmegei főjegyző tartotta A beteglátogatás presbiter címmel. A presbiterium hivatott arra, hogy megszervezze a szeretetszolgálatot, az árvák, özvegyek, betegek és öregek látogatását, mondta az előadó, majd a beteglátogatás elméleti meghatározása után a betegágyon sokszor megfogalmazódó gyakorlati kérdésekre kereste a választ az előadó.

DR. PUSKÁS CSABA ELŐADÁS KÖZBEN

A szünet után dr. Puskás Csaba háziiorvos mutatta be „Természet? – Gyógyászat?” című előadását, melyben óvva intett mindenkit az okkult erőktől, a Jézus nélküli ajtóktól, melyeket Isten szigorúan tilt. Az egészség az Úr ajándéka, de sokszor első számú bálványá is válhat – mondta az orvos.

Végezetül Ilonczai Zsombor szárazberki lelkipásztor beszélt a Szatmári Református Egyházmeget érintő EU-s pályázatokról, különösképpen a nagyváradi Ecosunhome projektről.

A további megbeszélések, indítványok, javaslatok után szeretetvendégséggel és jó hangulatú beszélgetésekkel ért véget a konferencia.

RÁCZ ERVIN

KÓS KÁROLY EMLÉKEST

Nagy örömet szerzett a Nagybányai Krisztus Király Plébánia plébánosának, Szmukú Róbertnek meghívása a Kós Károly építészeti munkásságát méltató emlékestre, mely által születésének 130. évfordulójára emlékeznek.

Máramaros megyében tudomásom szerint egyetlenegy Kós Károly által tervezett épület van. A misztótfalusi református parókia Máramaros megyei építészettörténeti unikummá lett Kós Károly tervezésének köszönhetően. A gyülekezet egykori lelkipásztora, Molnár József Károly, aki 1950 és 1980 közötti időszakban szolgált Misztótfaluban, kérte fel Kós Károlyt, hogy tervezzen egy új lelkészi lakást Misztótfaluba. Az idős Kós Károly 1960-ban elkészítette a „parochiális épület” tervrajzát.

Több oka is van annak, hogy Kós Károly elvállalta a parókia tervezését. Mindenek előtt tisztelte Misztótfalusi Kis Miklós munkásságát, másodsor pedig: „...református és magyar ügyről van szó...” (Kós Károly 1961. augusztus 21-i keltezésű levele Molnár József Károlyhoz.)

Korabeli feljegyzések szerint a domokosi református templom szószeke feletti koronát is Kós Károly tervezte, tudtam meg Keresztes Nagy Imre lelkipásztortól.

Még egy érdekesség Kós Károly életéből. Kós Károlyt a Kalotaszegi Református Egyházmege főgondnokává választotta, 1934-től 1965-ig töltötte be ezt a tisztséget. Kós Károly igen jártasnak bizonyult a papírmunkában, de mikor egyházmegei vizitációkon megjelent, először a templom, utána a temető tisztasága érdekelte. Kós Károly nagyon szerette a temetőket, egyik írásában beszél is erről: „A mi históriáink: a mi temetőink. És nincsen ilyen gyönyörű temetője senki más nemzetnek. Históriaja sem...”

A misztótfalusi református magyarok minden időben büszkék voltak Misztótfalusi Kis Miklósról és a Kós Károly által tervezett parochiális épületre is.

ECSEDI ÁRPÁD

Harang villamosítás
Zenélő toronyórák
Új toronyórák szerelése
Régi toronyórák felújítása
S.C. UniqPunct S.R.L. 410078
Oradea, str. Sucevei, nr. 14/202
www.oraexacta.com
office@oraexacta.com
Tel. +40 259 467 439
Fax. +40 259 459 853

ÉRDEKESSEGEK

ANYÁK NAPJÁRÓL

● Az anyák megünneplésének története az ókori Görögországba nyúlik vissza. Akkoriban a tavaszi ünnepekkel alkalommal ünnepelték az édesanyákat is.

● Angliában az 1600-as években az ünnep keresztyén jelentést is kapott. Akkoriban a húsvétot követő negyedik vasárnapon, az anyák vasárnapján tartották az édesanyák ünnepét. A családjuktól messze dolgozó szolgálok szabadnapot kaptak, hogy hazamehessenek, és a napot édesanyjukkal tölthessék. A látogatás előtt külön erre a napra ajándékként elkészítették az anyák süteményét.

● Az Egyesült Államokban először 1872-ben ünnepelték meg Bostonban az anyák napját. 1907-ben a philadelphiai Anna M. Jarvis próbálta az anyák napját nemzeti ünnepé nyilváníttatni. Az ünnepet május második vasárnapjára tűzte ki, elhunyt édesanyja emlékére.

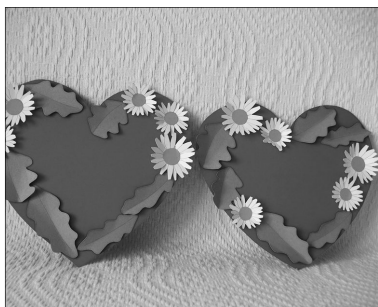
● Magyarországra az ünnep ötletét Petri Pálné, egy államtitkár felesége hozta Amerikából, és a legelső Anyák Napi ünnepséget 1925. március 8-án a MÁV gépgyár foglalkoztatójában munkás-gyerekeknek tartották.

● Magyarországon 1925-ben a Magyar Ifjúsági Vöröskereszt tartotta az első ünnepet, a májusi Mária-tisztelet hagyományával összekapcsolva. 1928-ban már miniszteri rendelet sorolta a hivatalos iskolai ünnepélyek közé az Anyák napját.

KÉZIMUNKA

ANYÁK NAPI SZÍVECSKE

Piros kartonból vágjunk ki szívecskét, és ragasszuk körbe virágokkal és levelekkel. A közepébe fénykép is kerülhet vagy valamilyen rajz.

JÓ MUNKÁT!

ANNÁCSKA TÖRTÉNETEI – ANYÁK NAPJA

Május első vasárnapja közeledett, és a tanító néni figyelmeztette a gyerekeket, hogy aznap anyák napja lesz. Megkérte az osztályt, hogy mindenki találjon ki valami meglepetést az anyukájának. Szébbnél szébb ötletek születtek. Volt, aki virágot vásárolt, volt, aki verset tanult, volt, aki rajzolt valami szépet.

Mikor Annácskára került a sor, hogy elmesélje, mivel lepi meg az édesanyját, csak elgondolkozva csóválta a fejét.

– Még nem találtam ki, tanító néni, szeretném valami olyasmivel meglepni, aminek igazán örül.

– Rendben, Annácska – szólt a tanító néni –, gondolkozz még.

Teltek a napok, és semmi nem jutott eszébe. Bement a sarki virágáruhoz, és valami különleges virágot keresett. Mindenki szegfűt meg rózsát vásárolt, ő úgy gondolta, megkeresi azt a virágot, amiből csak egyet lehet kapni, amiből nincs több. Talált is egy különleges virágot, de annyi zsebpénze nem volt, hogy megvásárolja. Minden nap megnézte a virágot, és egyre jobban tetszett neki.

Amint ott álldogált, bejött pár osztálytárs, akik szintén virágot kerestek az édesanyjuknak. Meglátták Annácskát:

– Szia, Annácska! Mit csinálsz itt?

– Virágot keresek anyának. – felelte.

– És nem találsz? – kérdezték – Nézd, hány fajta virág van!

– Dehogynem, csak nem elég a pénzem arra, amit kiválasztottam! – mondta szomorúan.

Az osztálytársak összenéztek és kimentek az üzletből. Kint azon tanakodtak, hogyan segítsenek Annácskának, aki nekik is segíteni szokott, ha elakadnak a tanulásban.

– Dobjuk össze a zsebpénzünket a virágra! – jött az ötlettel Pisti.

– De hát akkor mi miből vásárolunk az anyukánknak virágot? – kérdezték a többiek.

BULYÁKI KITTY RAJZA

– Tudjátok mit, majd szedünk az udvarról – gyözködte őket Pisti –, a tavaly sem vettünk az üzletből.

A többiek belementek. Összegyűjtötték a zsebpénzeket, és az éppen futotta a drága virágra. Mire bementek, Annácska már nem volt ott. Így hát elvitték haza, hogy majd odaadják neki az ünnepségen.

Annácska délután még visszament az üzletbe. A pénz még mindig nem volt meg a virágra, de reménykedett a szomszéd nényben, hogy kölcsön ad majd neki. Megdöbbenve látta, hogy a virág, amit vásárolni akart, eltűnt! Még jobban elszomorodott és tanácsalanná vált. Vajon mit adjon anyunak holnap?

Másnap az ünnepélyre mindenki szépen felöltözve érkezett. Annácska kezében is volt egy szál tulipán, amit a kertből szedett.

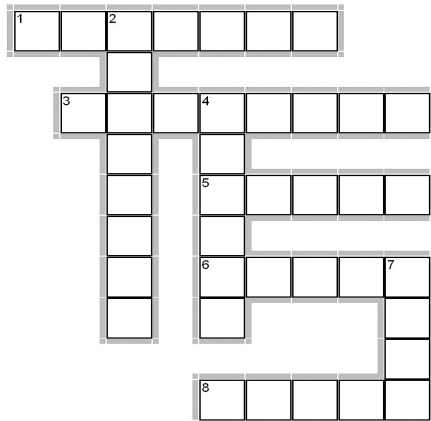
Amint jöttek vele szemben az osztálytársak, meglátta a kezükben a kedvenc virágját. Először dühös lett, mert azt hitte valaki közülük szándékosan bosszantani akarja, de amikor meglátta a mosolyt az arcukon, rájött, hogy ma kettős meglepetés lesz! Őt meglepték az osztálytársak, ő pedig anyát.

Te okoztál már ilyen meglepetést valakinek?

KURTA-TÓTOS BEÁTA

REJTVÉNY – OLVASD A BIBLIÁT!

A meghatározások alapján töltsd ki újszövetségi női neveket az alábbi rejtvényt.

VÍZSZINTES

1. Heródes tisztartójának a felesége
3. Keresztelő János anyja
5. Bíboráros asszony
6. Jézus anyja
8. Lázár testvére

FÜGGŐLEGES

2. Heródes felesége
4. Az egyik asszony, aki kiment a sírhoz húsvétkor
7. Próféta Jézus kisgyerekkorában

EMBERKERESKEDELEM ÉS MODERN RABSZOLGASÁG

Az Egyházak Világtanácsa (EVT) az emberkereskedelem és a modern rabszolgaság közötti kapcsolat témájában tartott konferenciát, amellyel a rendkívül aggasztó jelenségre akarják felhívni a figyelmet.

Dr. Mathews George Chunakara, az EVT Nemzetközi Ügyekért Felelős Egyházi Bizottságának vezetője kiemelte az esemény jelentőségét, felhívva a figyelmet arra, hogy a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet számításai szerint 2,4 millió férfi, nő és gyermek esik áldozatul a gátlástalan emberkereskedőknek minden évben.

Chunakara kiemelte: „A migránsok szenvedései hazájukban kezdődnek a tisztességtelen toborzókkal és ügynökökkel, akik hatalmas pénzüsségeket kérnek azért, hogy munkához juttassák őket külföldre. A migráns munkavállalóknak továbbra is szembe kell nézniük a csalással, a pénzzel való zsarolással, fizikai és lelki erőszakkal, bántalmazással, és minden féle kizsákmányolással útjuk során, ugyanúgy, mint a célországukban”. A nők és lányok különösen veszélyeztetettek, hiszen az emberkereskedelem nem csak a munkaerő kizsákmányolását jelenti, hanem szexuális kizsákmányolást is.

A konzultációnak célja a migráció és az emberkereskedelem nemzetközi hálózatának a vizsgálata is. A mélyreható tárgyaláson a résztvevők célja, hogy a problémák nyilvánosság elé való tárásával az emberkereskedelem-ellenes

KILÓRA MEGVEHETŐ EMBEREK

törvények végrehajtásán javítson. Dolgozni fognak azon, hogy olyan megoldásokat találjanak, mely elősegíti azt, hogy az áldozatok jobb védelemben részesüljenek azáltal, hogy hatásos ökumenikus érdekképviseleti hálózatokat építenek ki a határokon átnyúló emberkereskedelem ellen – számol be a reformatus.hu.

Az emberkereskedelem, elsősorban a nő- és a gyermekkereskedelem az 1990-es évek óta az egyik legaggasztóbb jelenség a világban. Az emberkereskedelem a világ harmadik legnagyobb és leggyorsabb ütemben növekvő bűnözői iparága. Emberek millióit tartják rabszolga-körülmények között gyárakban, farmokon, otthonokban. Az utazás egyre gyorsabbá és egyszerűbbé válása, valamint az olyan új technológiák, mint az internet egyre szélesebb körű elterjedése következtében az emberkereskedelem egyre nagyobb méreteket ölt, a 21. század első éveiben az egyik leggyakrabban felmerülő témakorról vált az emberi jogok területén.

NEGYVENÉVES A MAGYAR LEPRAMISSZIÓ

Fennállásának negyvenedik évfordulóját ünnepelte a magyar Lepramisszió április 6-án a Skót Misszió templomában Budapesten. Az ünnepségen részt vettek a misszió magyar vezetői és önkéntesei, egyházi vezetők valamint más országok misszióinak vezetői is.

Ahogy Riskóné Fazekas Márta, a Lepramisszió igazgatója beszédében hangsúlyozta, az elmúlt negyven évben Isten mindig adott olyan jeleket, amik bizonyossá tették arról, hogy szükség van erre a misszióra hazánkban.

MAGA ELŐTT CSENGETŐ LEPRÁS A KÖZÉPKORBAN

– Már a megszületés is jel volt. 1974 rossz történelmi és gazdasági helyzetében Dobos Károly elkezdte hirdetni, hogy forduljunk Afrika, India nyomorultjai felé, miközben mindenki a saját életével volt elfoglalva. Isten jelet adott arról, hogy változhatnak az idők, de az ő ügye átível az időkön – fogalmazott a misszióvezető.

A Lepramisszió: külmiszió. A leprabetegek gyógyítása közben pogány országokban hirdeti az evangéliumot szavakkal és tettekkel. A világon kb. 6 millióan szenvednek ma is leprában. Pár évtizede kiváló gyógyszerek állnak már rendelkezésre. Mégis naponta majdnem ugyanannyian betegszenek meg, mint ahányan meggyógyulnak. A földön ma is minden 2. percben megállapítják valakiről, hogy leprás, közülük minden 5. egy gyermek!

A legnagyobb tömegben Ázsiában élnek leprások. Azokban az ázsiai országokban a legnehezebb a misszió, ahol az államhatalom és a helyi vallás halálos ellenségnek tekinti a keresztényeket. Csak azért engedik mégis be őket, mert a leprásokat gyógyítják! Azok a keleti vallások, amelyek Magyarországon olyan békésnek tűnnek, a saját országaikban a legtörelmetlenebbek – állapítja meg Riskóné Fazekas Márta.

A HETEDIK KÜRTSZÓ

IRTÓZATOS

A civilizált emberiség – és nemkülönben a keresztény Európa és Amerika – egyik legnagyobb szégyene a húsz évvel ezelőtt végbemert ruandai népirtás. Felfoghatatlan és abszurd az, ami 1994 májusában történt az afrikai országban.

Ruandában két külön törzshöz tartozó afrikai lakosság él, a többségi hutuk és a kisebbségi tutsik. A két törzs között a 19. században kezdődött el a versengés, amikor az európai gyarmatosítók inkább a tutsikat alkalmazták a házimunkára, illetve később az államigazgatásban. Azok amennyire egyszerű, annyira jellemző az európai gondolkozásra: a tutsik vékonyabbak, magasabbak, elegánsabb vonásúak, míg a hutuk alacsonyabban és tömzsibbek voltak. A tutsik egyszerűen jobban néztek ki a fényképen. Idővel a fehér ember mellett a tutsiknak a tanulásra és a pénzszerzésre is több lehetőségük adódott. Ez mély és engesztelhetetlen gyűlölethez vezetett a hutuk szívében.

Az első öbölháború után a hutuk csak a megfelelő alkalmat várták, hogy leszámoljanak a tutsikkal. Hónapokkal 1994 májusa előtt már az ország egész területén raktárakat béreltek ki, és szervezett csoportokban kezdtek el fegyvereket gyűjteni. A nyugati titkosszolgálatok jelezték, hogy valami készül Ruandában, de amikor a nyugati kormányok meghalották, hogy a fegyvergyűjtés csak félméretes bozótvágókések ezreit jelenti, csak intettek a dologra: ugyan mit lehet kezdeni rozsdás bozótvágó késekkel.

Aztán 1994. április végén elszabadult a pokol Ruandában. 100 nap alatt közel egymillió tutsit irtottak ki a hutuk. A világtörténelem sok népirtást tart számon, de a ruandai messze a leghatékonyabb mind között, hiszen rozsdás vasdarabokkal naponta 10 000 embert öltek meg, ami hatékonyságában messze megelőzi a második világháború halálgyárait, vagy az ókori AsszírIA büntetőhadjáratait.

A legszomorúbb ebben mégis az, hogy a nyugati, civilizált, keresztény világ mindeközben két amerikai korcsolyázónőnek, Nancy Kerrigan és Tonya Harding összeverekedésének a botrányára figyelt.

Az azóta összeállított jelentés szerint csupán parancsot kellett volna adni a térségben állomásozó, sok pénzen felfegyverzett 500 ENSZ katonának, hogy akadályozzák meg a népirtást. De senkit nem érdekelt, mi történik Ruandába.

ÉVFORDULÓ

SZATMÁRNÉMETHI MIHÁLY (1638–1689)

325 éve, 1689. május 25-én hunyt el Szatmárnémethi Mihály ref. tanár és esperes. Tanulmányait Szatmáron, Debrecenben, Sárospatakon és külföldi egyetemeken végezte, Tokajban és Göncön rector, majd Kolozsváron lelkész és esperes. Számos kötete között prédikációk, imádságok, kommentárok találhatók. A *Mennyei tárbáz kulcsa* (1673) c. imádságoskönyve 19 kiadást ért meg (a legutolsó 1790-ből való). Azonos nevű fia és Sámuel öccse a kolozsvári kollégium tanárai voltak.

PÁPAI PÁRIZ FERENC (1649–1716)

365 éve, 1649. május 10-én született Pápai Páriz Ferenc nagyenyedi ref. tanár, udvari orvos, bölcsész- és orvosdoktor. Legfontosabb munkája a számos kiadást megélt latin-magyar, magyarlatin szótára (1708). Nevéhez fűződik az első önálló magyar nyelvű orvosi munka: *Pax corporis* (1690); az első magyar címetan: *Ars heraldica* (lat., 1694); az első, nyomtatásban megjelent protestáns egyháztörténet: *Rudus redivivum* (lat., 1684), *Romlott fal építése* (magy., 1685).

SCHULEK TIBOR (1904–1989)

25 éve, 1989. május 14-én hunyt el Schulek Tibor evangélikus teológus, tábori lelkész. Bornemisza Péter reformátorról doktori disszertációt és nagyszabású monográfiát írt. Himnológiai munkássága régi magyar egyházi énekek gyűjtéséből és népszerűsítéséből állt, gyűjtései és fordításai mind az ev., mind a ref. énekeskönyvekben szerepelnek. Az állami abortusz-törvény és saját egyháza megalkuvásának bírálása miatt palástvesztéssel és kényszernyugdíjazással sújtották.

MAGYAR EGYETEMISTÁK KÓRUSTALÁLKOZÓJA

Negyedik alkalommal rendezték meg a Kolozsvári Magyar Egyetemisták Kórustalálkozóját a Kolozsvár-belvárosi unitárius templomban, amelyen Benkőné Zonda Tímea tanárnő vezetésével a Királyhágómelléki Református Egyházkerület teológus hallgatói is részt vettek.

A lassan hagyománnyá váló rendezvényen színvonalas és színes előadást hallhatott a közönség. A magas szakmai színvonalról az öt résztvevő kórus, a Protestáns Teológiai Intézet Vegyeskara, a Babeş-Bolyai Egyetem Református Tanárképző Kar Kamarakórusa, a Melodeus Kórus, az Unicante Egyetemi Kórus és a Visszhang Kórus gondoskodott. A művek színkalája pedig a szivárvány minden színét megjelenítette, ugyanis, nem csak kimondottan egyházi rendezvény lévén, a közismert Bach, Bárdos és Kodály művek mellett népszerű

Queen és Beatles feldolgozások is felcsendültek négy szólamban.

A műsor kezdetén a Tavasz szél vezet áraszt kezdetű népdal hangzott el harangszóra emlékeztető, visszhangzó térhatást imitálva, zársként pedig a hallgatóközönséget körülvevő, személyes közelségben adtak felemelő érzést az ének dallamai. Köszönet értük az Úrnak!

SHAKESPEARE ÉS A BIBLIA

Angol irodalomtörténészek és teológusok megállapították, hogy a Biblia irodalmi tükörkönyve a Shakespeare összes műveit tartalmazó könyv lenne.

Shakespeare műveit tartják az emberi lélek és a nyomorult emberi lét szinte tökéletes térképének. A nagy angol író drámáiban és szonett-

jeiben megjelenik az összes emberi bűn, kísértés és lelki torzulás. A gyilkosság, árulás, hűtlenség, illetve a társadalomban állandóan jelen levő árulás és hatalmi játszmák az alaptémája a legnagyobb drámáinak, de szintén Shakespeare ír a legmélyebben az olyan emberi érzelmekről, mint a szerelem, a hűség, a családi kötelékek, az anyaság, vagy a testvérek közötti kapcsolat.

Az angol irodalom e klasszikusának művei állandóan jelen vannak a kortárs színházi és irodalmi bemutatókon, éppen örök kérdésfelvetéseinek okán.

Bár Shakespeare művei felvetik az emberi lét nagy kérdéseit, választ nem mindig tudnak adni rá. Teológusok és keresztyén irodalmárok most megfeleltették ezeket a kérdéseket a Biblia által adott válaszokkal, és úgy találták, hogy a Szentírás az összes választ tartalmazza. Anglia több egyetemén Shakespeare drámáit keresztyén teológusok is értelmezik a diákoknak.

SHAKESPEARE BELELÁTOTT AZ EMBERI LÉLEKBE

FRICSKA

Egyszer egy buzgó kereszties lovag a királyá elé járul:

– Uram, királyom, harcolni indulok ellenségeid ellen, kérlek, add áldásodat rám, hogy győzedelmeskedni tudjak. A király megáldja és újtára bocsátja a buzgó kereszties lovat. Hetek múlva visszatér a lovag, tele sebekkel, megterpelt páncállal, kimerülve, de boldogan.

– Uram, királyom, sok és súlyos harcok árán visszaszorítottam és legyőztem a keleten élő ellenségeidet.

– De hát nekem nem is voltak ellenségeim keleten! – csodálkozott a király.

Kis töprengés után megszólal a buzgó kereszties lovag:

– Hát most már vannak, azt hiszem...

HARANGSZÓ

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület gyülekezeti lapja
ISSN 1221 - 0323
Megjelenik kéthetente. Ára 1,50 lej.

Szerkesztőbizottság: Ghitea-Szabó József-Levente, Kurta-Tötös Beáta, Oroszi Kálmán, Rácz Ervin, Tokár Sándor, Wagner Erik.
Felelős szerkesztő: Visky István. **Tördelőszerkesztő:** Petrikó Ildikó. **Szerkesztőség:** 410001 Nagyvárad, Moscoviei (Szilágyi Dezső) u. 14. sz. Tel.: 0726-242824, 0259-416067. E-mail: harangszo.ujzag@gmail.com. Honlap: www.kiralyhagomellek.ro. Készült a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Szenczi Kertész Ábrahám Nyomdájában. **Felelős vezető:** Wagner Erik. A lap terjesztése a lelkes hívatatokon keresztül történik. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beérkező írásokat rövidített és szerkesztett formában közölje. Meg nem rendelt kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.